

Postarina plaćena u gotovu.

Privredno - kulturne
Matiće
za severnu Dalmaciju

Godišnja preplata za našu državu 40 din., za Ameriku 2 dolara. Članovi Matice dobivaju list besplatno. — Primjerak 1 din.

БИЛДІС

Шибеник, 8. августа 1929.

БРОЈ 22.

ГОДИНА I.

Vlasnik za Privredno-kulturnu Maticu MARKO TRIVA.
Urednik STEVAN PROSTRAN.
Uredništvo i uprava — Obala Voćni trg, 82. I.
Telefon Matičina povjereništva broj. 63.

Izlazi četvrtkom.

Привредно - културне
Матице
за Сјев. Далмацију

Uspjeh žena i djevojaka Sjeverne Dalmacije u Ljubljani

U junu o. g. bila je priredena izložba naših narodnih ženskih radova u Ljubljani. Izložbu je priredila rodoljubiva i zaslužna Gđa Ljubica Malešević, uz sudjelovanje svoje jetvre vrijedne Gđe Darinke Malešević, iz Kistanja. Izložba je izazvala pravo oduševljenje za našu narodnu žensku umjetnost. Zahvaljujemo Gđi Ljubici i njenoj jetri Gđi Darinki na plemenitom pothvatu i od srca čestitamo na zasluzenom uspjehu. Časopis „Vez“, što izlazi u Ljubljani, donio je o toj izložbi opširan i stručan prikaz, koji donosimo u cijelini radi njegove osobite važnosti.

Uredništvo.

Naš uvaženi književni kritičar Branko Lazarević jednom je zgodom rekao, da se Jugosloveni mogu ponositi sa tri svoje velike vrijednosti u umjetnosti: Njegoševim »Gorskim Vjenčecem«, Meštrovićem djelima i Narodnom Poezijom. — On je o tim trima prvakasnim vrijednostima napisao jednu zanosnu, ali stvarnu studiju. — O genijalnom Njegošu i Meštroviću historija naše kulture već je rekla, ili će reći, svoju čvrstu riječ. Isto tako i Narodna Poezija dobiva sve veće i stalnije priznanje, kao vrijednost, ne samo kod nas, nego i u velikom svijetu, gdje se sve posmatra kroz prizmu sumnje i kritike, a naročito se s kriticizmom gleda ono, što potječe od »nižih« naroda. Naša je Narodna Poezija priznata. Opaženo je njezinu duhovnu bogatstvo, njezinu genijalnu elementarnost, njezinu slovensku snagu.

U uskoj vezi, gotovo jedno s Narodnom Poezijom i sva je ostala naša narodna umjetnost. Narodna je umjetnost međusobno povezana nekom veoma osjetnom vezom: pjesma, muzika, kolo, vez, rezbarija itd.

Iza poezije, naročito u novije vrijeme, krče put do sunca i priznanja i druge grane narodne umjetnosti. Muzika zauzimlje položaj, ili u svojoj primitivnoj formi tek harmonizovana i ukalupljena na note, ili pak tako, da daje svoj utjecaj i svoju snagu djelima, koja stvaraju moderni umjetni kompozicije. Naročito u zadnje vrijeme osjeća se jak uticaj narodne muzike u kompozicijama najjačih naših muzičara.

I u umjetničkim narodnim ručnim radovima osjećamo isti onaj duh, istu onu snagu i veličinu slovenske duše, koja daje vrijednost poeziji i muzici. — Nije stoga ni čudo, da se u novije doba, naročito narodni ženski ručni rad sve više priznaje i cjeni. Za afirmaciju ženske narodne umjetnosti učinjeni su u poratnim godinama veliki koraci, pa je danas, čista, primjenjena ili pak industrijalizovana narodna ženska umjetnost ipak cijenjena, i to više nego u našoj zemlji, u inozemstvu. U svijetu danas ozbiljno, pa i rafinovanje oči, gledaju jugoslavenski ženski ručni rad, ne kao neku pomodnu ekzotičnu rijetkost bez veće vrijednosti, nego kao neku rijetku umjetničku vrijednost. — O tome nas uvjeraju sve posljednje izložbe, koje su u inozemstvu priredene, pa tako

i sadašnja barcelonska izložba, na kojoj je naš narodni ženski ručni rad predmet najvećeg divljenja i privlačivosti.

Ali popularizovanje i shvaćanje naše ženske narodne umjetnosti nije u domovini još dovedeno do one tačke, na kojoj bi moralo biti. Naš domaći svijet nije dovoljno svjestan i ponosan na originalno bogatstvo naše ženske ručne umjetnosti.

Tome je donekle krv i onaj naš bezglavi let, koji smo u zadnjih pedeset godina proživjeli, u bijegu od zemlje i istinskog narodnog života prama »civilizacije«. Taj naš let bio je potreban, ali je u mnogočemu bio pogrešan i prazan. Danas opažamo, da smo, u svojoj naivnosti, od civilizacije na sebe primili mnogo balasta, što su drugi sa sebe zbacili, a udaljili smo se od mnogih pravih vrijednosti, koje u narodu postoje.

Za 90% svih naših žena u Jugoslaviji, možemo reći, da su im majke ili bake, u drugom ili trećem koljenu, prele domaću vunu i vezle poput vezilje iz narodne pjesme.

Ali uza sve to, možemo reći, da ih danas tek 10% shvaća ljepotu narodne umjetnosti obrativši se narodnom ručnom radu, narodnim formama vezenja. Danas ima 90% žena u našem narodu, koje vole neku nakaznu i skupu parišku tričariju, od originalne i lijepe narodne radnje za male pare, a sa stotinu bogatstava u sebi. Snobizam i mordenost visokim damama, a pogrešno i površno letenje za »zadnjom modom«, manjim ženama, ne da, da se okrene od Pariza na dalmatinsku Zagoru, na slavonsko selo, na Krajinu ili Šumadiju.

Da se ova pojava izbriše ili barem smanji, treba još mnogo borbe i rada. Ali ozbiljne borbe i stavnoga rada, s praktičnim načelima i na stvarnom temelju. Ne valja misliti, da će narodni ručni rad doći do punoga svog značenja samo propagandom kroz štampu, kao što se t do sada mislio. — Isto tako ni muzeji, ni izložbe nisu dovoljni. To sve samo potpuniće ono glavno, — proizvodnju narodnih ženskih radova.

Više nego o svemu ostalom treba voditi brigu o proizvodnji, o budenju narodnih sposobnosti za taj rad, o organizovanju proizvodnje, na bilo kakvim temeljima, samo da su namjere čiste i nacionalne i da od čitave proizvodnje glavnu korist izvucu duhovni i fizički stvaralac i radnik — sam seljački narod.

Proizvodnje narodnih ženskih radova, ali one ozbiljne i raprezentativne proizvodnje, naročito za — svijet, — nije do nedavna bilo. — Da se tome doskoči, u novije vrijeme počelo se s razumijevanjem i požrtvovanjem, više naših žena, brituti o proizvodnji narodnih ženskih rukotvorima. Zapažaju se razni lijepi pokusaji, koji većinom uspjevaju, vidi

se neko micanje u Hrvatskoj, Bosni, Srbiji i Sloveniji.

Među ženama, koje su u takve inicijatorke zašle, ističe se osobito gospođa Ljubica Malešević iz Kistanja u Sjevernoj Dalmaciji. — Ona se na to polje rada dala s velikom dozom shvaćanja i energije. Ona je svakako najaktivnija među ženama, koje same, bez organizacije, rade. Gospođa Malešević je duboko shvatila ne samo ljepotu, nego i mogućnost velike proizvodnje, pa raširenja, popularizacije dalmatinske ženske umjetnosti, pa je sa srcem pjesnika, ali s gestom proničavog, savjesnog i šutljivog radnika pristupila — poslu, proizvodnji.

Gospođa Malešević bavi se narodnim ručnim radom već dvadeset godina, ali njezini veći uspjesi i radevećeg zamaha datiraju od kraja rata. U posljednjih deset godina ona je učinila čudesa. Sve ono, što nam se čini nemoguće, spada u red čudesa, pa prema tome ni ova naša uporedba nije pretjerana za njezin rad, ako se uzme u obzir, da je ona sama bez organizacije, bez cimera nacionalnih institucija i bez subvencija, produkciju narodnog umjeća digla tako, da danas zaposluje 450 žena iz našega seljanaka, i da svu proizvodnju unovčuje.

Da idemo redom, naglasit ćemo najprije veliku nacionalnu, propagandnu važnost ovog pothvata gospođe Malešević. Ona je praktički rješila problem propagande. Njezine brojne izložbe po domovini mnogo koriste prometu i prodaji onoga, što njezinе seljanke proizvode. A to je jedina stvarna propaganda: promet. Taj unutarnji promet i poslovne veze s inozemstvom, koje dobro funkcionišu, pokazuju nam na jednu važnu okolnost, na gospodarsku korist. Tamošnji narod punim pravom nazivlje gospođu Malešević »majko naša«. — Ona taj naziv doista zaslužuje, jer je svojim organizatorskim radom i neuromnim nastojanjem uspjela zaposlitit s priličnom zaradom oko 450 žena iz tri sreza oko Kistanja i Benkovca. Treba naglasiti, da je taj kraj naročito s rimašan.

Gospođa Malešević rad vodi tako, da ga veći broj žena obavlja kod svoje kuće. Ona im daje sve važne naputke i početnu pouku, Izrađuje se sve po narodnim, ali po njoj izglađenim i primjenjenim uzorcima. Gospođa Malešević se mnogo namučila, dok je uspjela priučiti na rad glavne radnice, a naročito je bilo teško za finije radove prema narodnom uzoru, kakve zahtijeva grad. Seljanke, naročito starije, doduše poznavale su staru tehniku, ali ruke su im bile pretvrde za finiji rad. A mnoge je ona naučila sve, pa i najglavnije pojmove ručnog rada. Možemo i misliti, kako je to bilo u početku teško, ako znamo, da je onaj kraj kulturno dosta

zaostao, pa ima među njezinim seljačkim veziljama i takvih, koje ne znaju brojiti do deset. No, danas im posao upravo leti. Gospođa Malešević s vojskom svojih prostih seljanka svalada sve, pa i najfinije radove i tehnike. — Da nije bilo gospođe Malešević, u onom bi kraju mlađarija bila zaboravila rad u starim tehnikama. Ona je uzbudila stare sposobnosti i u krvi zadrijemali narodni duh. Po glasu toga duha grube ruke dalmatinskih seljanaka i čobanica počele su da vezu staru pjesmu.

Gospođa Malešević zaposluje većinom vezilje, ali također i mnogo kalja, koje tkaju na svojim primitivnim tarama: zastore, čilime, pregače, torbe, torbice, bisage, pojase, čarape, natikače itd. I sve to ide u promet, sve se prodaje.

Gospođa Ljubica Malešević, uz sudjelovanje svoje jetvre gospođe Darinke Malešević, priredila je u prošlom mjesecu (od 9.—16. juna) u Ljubljani jednu izložbu narodnih ručnih radova, sve samu produkciju njezinih seljanaka i čobanica iz Kistanja i daleke okoline. Izložba je bila za Ljubljani jedan lijep događaj, a za gospođu Malešević, svakako, uspjeh.

Bila je izložena jedna divna masa, dobro razređenih radova, među kojima su se isticali naročito vezovi na svili, koncu, tankoj predenoj vuni, lanenom platnu, sirovoj svili, etaminu i markizetu. O bogatstvu i finesama seljačke ženske umjetnosti u Dalmaciji ne trebamo ni govoriti. Dalmatinski narodni vezovi sami se po sebi naglašavaju i imponuju oku na svima slučajnim izložbama i po muzejima, svojom osebujnom snagom i posebnim stilom, koji se ne da zamijeniti sa stilovima drugih naših krajeva.

Na ovoj su izložbi svu radovi tvorili živu umjetnost s nedokučivom dušom izraženom u hiljadu oblika. Svaki vez je — posebna pjesma, svaki konac — stih, svaki ubod ritam, koji tako podsjeća na ritam melankolične zagorske pjesme ili narodnog kola.

Po tehnikama se u glavnom isticao starinski prutački vez, pođolak i krstački vez, koji ljubljanska štampa ističe i kaže, da izgleda „kakor gobelinska dela“. Uopće su svi narodni motivi fino i savršeno izrađeni, da čovjek s naročitim uzbuđenjem misli na grube seljačke ruke, na oči, navikle na teške planinske vidike, koje su se nekim čudom adaptirale za crteže što izgledaju „kao sitnoslikarije starih misala, što se čuvaju u bibliotekama naših dalmatinskih samostana“.

O samoj izložbi je suvišno nizati riječi: to sve treba vidjeti, treba osjetiti blizinu jednoga ozbiljnog stvaranja i jedne velike istinske umjetnosti, a da se shvati. Sve su riječi, — samo riječi.

Isto tako ni ovaj naš članak nije napisan, da polaskamo gospodi Ma-

lešević. Onima, koji stvaraju, — najveće su laskanje stvarni uspjesi, a gospoda Malešević može da s ponosom gleda na svoje uspjehe i na svoj

stvarni rad za propagandu naše ženske umjetnosti, i za gospodarsku dobrobit našeg siromašnog naroda.

Grozdana.

Prava sredstva.

(Svršetak.)

— Kako sam u početku naglasio razloži našoj današnjoj bijedi su u povećanim potrebama i izdacima, a jednako i u umanjenoj proizvodnji odnosno, nerazmjeru između izdataka i primitaka, jer kao što takov nerazmjer mora da doveđe do propasti pojedinca, tako vodi i cijelo narod u ekonomsko slabljenje, a zatim dolazi neminovno i politička propast.

Zato smatram prvom i najprečom potrebom nastojanje, da cijela naša sjeverna Dalmacija uvidi, da se blagostanje pojedinca, sela, kraja i cijele države može postići jedino istražnjim radom i sitnom štendnjom.

Narodna poslovica kaže: „Pruži se, koliko se možeš pokriti!“ To u našem slučaju znači, ili da treba povećati prihode boljim i jačim radom ili da treba štendnjom umanjiti izdatke. I jedno i drugo se može postići samo dugom i dosta teškom školom.

Pitanje je sada, ko da preuzme na se taj posao. To treba u prvom redu početi s mlađarijom; prema tome najprije je pozvana škola. Ali škola ravnost može da djeluje samo na djecu do dvanaeste godine. Nakon toga, biste bi razne Zadruge. Ne bi smjelo da bude ni jednog našeg sela bez svoje nabavljake, kreditno-štene i proizvadacke zadruge. Trebalo bi opet da se pozovem na primjere drugih naprednjih zemalja, gdje su zadruge proizvele preporod cijelog naroda. To smatram za sada suvišnim, jer je o tome bilo već govora u „Glasu“, a nadam se da će ga još biti. Samo ču spomenuti, da rad pojedinih seljaka u zadružarstvu znači ne samo za njih jednu veliku korist, nego to ima svoga velikog značenja i za kulturni i politički život zemlje. Preko zadruge se širi u narod pismenost, širi se pomalo i knjiga, a stvara se kod zadružara i volja i mogućnost za daljnje vaspitanje. U zadružama se pojedinci uče samostalnom upravljanju svojim i tuđim imanjem, uče se shvaćanju prava i

dužnosti, a to je temelj svih političkih načela. Bez toga shvaćanja ni najdemokratski zakoni ne mogu da donesu narodu prave slobode, bez toga i najbolje namjere državne uprave u životu ne znače ništa. O tome smo imali dovoljno iskustva ovih deset godina slobodnog života u svojoj državi.

Međutim ovdje treba jedna napomena. Zadruge su po svom cilju i sastavu određene samo za odrasle ljude. Ostaje prema tome između škole i zadruge jedna praznina, i to baš u najopasnijoj dobi čovjeka, u godinama koje su najpresudnije u izgradnju čovjeka. Tu prazninu može da ispunia samo jedna organizacija, a to je Sokolstvo. Ono je pozvano da nastavi ono, što je škola počela, i da doveđe ljude dole, da u životu uspiješno primjenjuju ono što su u školi naučili. Ono ima da od mladića stvari ljude, koji će biti u stanju da svjesno preuzmu rad od starijih, kako u svom privatnom životu, tako i u zadružarstvu i javnom životu. Cilj je Sokolstva da vaspitava tjelesno, duševno i moralno. Ono ima u svome programu osnivanje seoskih četa, jer jedino tako može da postane uistinu općenarodna organizacija.

Kad bi Sokolska Društva sjeverne Dalmacije u tome pravcu počela da rade, ispunila bi svoju sokolsku i rođeljubnu dužnost. U tome bi bila dragocjena saradnja Sokolstva i Matice. Kao Soko i član Matice moram da požalim što je do sada — koliko mi je poznato — jedino kninsko Sokolsko Društvo član Matice. Sokole sjeverne Dalmacije čeka još velik i težak posao, zato treba odmah počiniti.

Saradnja škole, Sokolstva i Zadružarstva pod inicijativom Kulturno Privredne Matice moći će da uputi lijepi ali ispačeni kraj sjeverne Dalmacije prema novom, srećnjem i zadovoljnjem životu napretka, kulture i blagostanja.

Ing. Vladimir Slavić.

Da li prosvjeta sela, ili prosvjeteščavanje sela.

.... Niјesmo zadovoljni s нашом школom i њезином просвjetom, ali ne zato što je i jedna i druga zapadna (po ugledu na zap. Evropu), nemo zato što niјесu dosta zapadne (europske). Naša je škola prazna, neki put nema ni knjige. U njoj se uči pamtit, a ne uči se raditi. Ruka je занемarena, skoro prezrena. Naјviše, ako joj damo malo harapije, da po njoj šara slova: ni crtanje, ni slikanje, ni rучni rad je ne učimo. A u Evropi u školama se osnivače, zemљoradnja se pročuvava i na naјvišim školama, naјviše školе — „Narodni univerziteti“ — osnivači se i za seljake...

... Ko će nas научiti, kako da zadovoljimo nasušne potrebe sela, da dobije svu prosječenost, kakva dolikuje selu kao i gradu? Da li „slovenenska duševnost“, da li Istok, da li Europa, da li Amerika?

„Biјeda u pustiњi, biјeda u gradu, u stanu i vesi,

„Biјeda tihi svaki prostirani predel zemљe“ — каже u jednoj od naјlepših rodoljubnih pjescama naših Jovan Starića Popović.

Ima dруштvenih zala u Hindstonu, i u Americi, na krajujem Istoču, i na jugozapadnijem Zapadu. Imaju bolesti, gladi, nečistoće, nезнája, zločina. Gdje se vodi borba protiv tih zala s naјviše pregalashštva, po najboljim начинима? Da li na dremljivom Istoču, koji vjeruje u sudbinu, ili u borbenoj Americi?...

... Jedna je nauka o čovjeku i njegovu zdravlju, a nema dvije nauke o prošlosti i sadašnjosti ljudskoga roda. Na istoj rачunici počiva „vezivanje kraja s krajevom“ jednog pastira, na kojoj i gakčunici rачuni sviju banaka „od Istoka pak do Zapada, ...“. I čuvanje narodnoga zdravlja je najpraktičnije organizованo na Zapadu, u Evropi i Americi. Kako prema toj jednoj nauci stojeći prosvjeta našeg sela, naša „slovenenska duševnost“? Pod Turcima ili Hıjemcima, ugњetavani i isisavani robovi, mi smo stvorili narodnu našu umjetnost, pjesme, prijevjetke, poslovице, zagonetke, šale; stvorili smo običaje i oblike животa, sve onako, kako je to odgovaralo značju, prosječnosti, dруштvenim i političkim prilikama

nasega naroda. Nastala je „prosvjeta sela“, „slovenenska duševnost“, koja nije dovoljna za nova, sadašnja vremena.

Nаше je selo kazalo i ono razumeće, da je bolje izgubiti glavu, nego ogrijeshiti dušu, ali ne зна državne zakone, ne umije da se koristi općinskom, sreškom, okружnom samoupravom. Ono ne зна nauku o čuvanju zdravlja, ne зна razumu zemљoradnju, ne umije da organizuje novo društvo, u komu će svak raditi, a iznos rada da se dijeli solidarno. Naše selo ima svoju (starinsku) prosvjetu, ali i pored nje ono je neprosječeno.... Srbi, Hrvati i Slovenci nemaju razloga, da se opijaju „prošlošću“, koja znači nekad ropstvo, nekad bezuspješno otimaњe od ropstva.... Sada, kada smo svih svojih, mi treba svih da gledamo na prijeđ, bezobzirnica idemo na prijeđ, u jedinstvo, u prosječenost.

Slaba je i sumnive vrijeđnosti naša „prosvjeta sela“; po njoj je naš sećak dugo robova, uz šapat: robom ikad grobom nikad. Dosta je u našte „prosvjeti“, te „duševnosti“. A beskrajno više nam treba amerikanska, vaspitaњa ruke, благотворne prosvjete, više radioviča, dispansera, sokočana, zemljoradnich zadruga, narodnih domova, narodnih knjižnica, narodnih univerziteta. Jednom riječju, nama treba „prosvjetiščavanje sela“, a prosječeno selo stvoriti i novu prosječnu selu, koja će biti ista i jedinstvena u cijelom нашем narodu.

(Ulogomi iz članka u almanahu „Prosječna, 1921“)

Vasa Stajić.

Primjedba uređništva: G. B. Stajić, profesor, ovih je dana, navršio dvadeset i pet godina svoga neumornoga rada na prosječavanju našeg naroda u Bojvodini. G. prof. Stajić u tom radu stekao je velikih usluga. A kroz kakov je je sve muke, klanice jadičovce, prije oslobođenja morađa da prođe abrogacijom Mađara!... Ni tamnici, ni procesi surovih neprijatelja niјesu ga mogli ni slomiti ni zaustaviti u tom svetom radu. Želimo mu dug život i lijepe zdravlje!

Prijateљска писма.

IV.

Dragu prijatelju!

Kako vrijeđem izmiche, a još samo malo dana ima do onoga datuma, kad ističe rok, da se mogu prikazivati molbe, ja se žurim da ti saopštim, gdje bi još mogao da uputiš svoju dječju, pa da se školiju, steku sebi komad bijelog hleba i postanu čestiti ljudi, zacina svojemu rođnomu kraju.

Pored već izređanih tih škola, javljam ti, da bi se tvoja dječa mogla, koja nisu mlađa od 13 ni starija od 15 godina, nađala do 20. avgusta, da natječu i za pitomce Barutanske Vojno-Zanatlijske Škole u Obilićevu. I u ovoj školi učenici dobivaju od države sve badava. A kad svrše sa vrlo dobrim uspjehom bivaju promaknuti za majstorce i ulaze u vrlo lijepu plažu, koja je od 15 do 24 hiljade dinara godišnje.

Do 31. avgusta moglo bi biti koje dijete, koje nije mlađe od 15 1/2 niti starije od 18 1/2 godina, da stupi u Mašinsku Podoficijsku Školu Mornaričke u Kumbaru (z. p. Ženovići, Boka Kotorska). Aли, u ovu školu mogu ti dječa da uđu samo, ako su provedeli najmanje dve godine, kao Šegrti, u zanatu kovачkom, limarskom, bavarškom, mehaničarskom, Šoferškom, električarskom ili nekom sličnom zanatu.

Ovo su škole u koje se може

ступiti još ove jeseni, nađala do Učječeњa. Ali ima škola, u koje se može ući i o Župićev danu, te su: II. Pешадијска Podoficijska Škola „Prestolonačijskog Petra“ u Bilješu (Hercegovina);

Pешадијска Podoficijska Škola „Kralja Aleksandra I.“ u Beogradu i IV. Pешадијска Podoficijska Škola „Kraljevića Marije“ u Zagrebu.

Ko želi da uđe u ove škole, treba da napiše molbu, da joj priложi sve potrebite isprave, i da je pošalje Komandanu škole, razumeće se preporučeno nađala do 20. aprila.

U prvi četvrtak, što dođe, pišači ti, kako treba da učiniš molbu, a da ti препорučujem da kroz ovu nedjeљu dana priбавиш ove isprave, bez kojih se ne može ni u jednu od 14. pomenutih škola:

1. Domovnicu od Općine, (kao dokaz da je podniknik C. X. C.);

2. Svjedočbu ponosa (od Općine), na kojoj Sud treba da potvrdi da ti sin niјe bio suđen ni osuđen;

3. Krštenicu (od Crkvenika);

4. Svjedochanstvo da niјe oženjen (od Crkvenika);

5. Školsku svjedočbu četvrtog razreda osnovne škole.

6. Lječarsku svjedočbu da je zdrav i potpuno sposoban za vojничku službu, (da je bez manje u очima, na plućima i na srcu).

7. Roditeljsko odobrenje.

Uputišu te, kako treba sastaviti i ovo odobrenje.

Kad sve ovo буде готовo lako ćemo sa molbom. Samo pожури.

Tебе и твоје поздравља

У Шибенику, на Трнову Петку 1929.

Твој

Прота Коста.

Pouke iz narodne privrede (ekonomije)

3. Šta je to narodna privreda ili ekonomija?

U prošlom broju objasnili smo, što su ljudske potrebe, a što dobra ili namirnice. Sada ćemo kazati: što je to narodna privreda ili ekonomija.

Kad težak ore i sije u polju, on nešto privredi, t. j. radi i trudi se, da dobije iza nekoga izvjesnog vremena jedno dobro iz zemlje, da njime podmiruje potrebe života. Tako i kovač, kad kuje gvožde, također nešto privredi, t. j. nastoji da zasludi što više novaca, koji su mu potrebni za život. Malo drukčije privreduje i trgovac; on prodaje i kupuje zato, da dode do novca, od kojega će moći da živi.

Ni težak, ni kovač (zanatlija), ni trgovac ne rade svoje poslove onako, kako mu drago, kako im slučajno stvar u ruke dode. Naprotiv, sva trojica privreduju po određenom planu i izvjesnom namjerom, kako će sa što manje truda i što jeftinije postići ono, što im treba. I ta trojica i svi ljudi, dakle treba da unaprijed razmišljaju o tome, kako će sa što manje napora i žrtava, postići što više dobara za podmirivanje svojih potreba. A to je glavno pravilo kod svakog privrednika, koje treba dobro upamtiti i po njemu se u svakom poslu upravljati!

Kad težak dobije plod iz zemlje, a zanatlija i trgovac izvjesnu količinu novca, onda i opet treba da razmišlja, kako će ta dobra pametno upotrebiti na podmirenje svojih potreba. Drugim riječima, oni treba da s pribavljenim dobrima raspolože razborito i štedljivo, također po izvjesnom planu. Jednim

dijelom tih dobara podmireće najnužnije potrebe života u *sadašnjosti*, a drugi dio ostaviće (zaštедjeće) za potrebe budućnosti, jer će im to u svakoj budućoj prilici u životu poslužiti za obranu od oskudice, bolesti, starosti i svake druge patnje. Sve to znači, da i ta trojica i svi drugi ljudi moraju neprekidno razmišljati o svojim poslovima, pametno privredovati i mudro s pribavljenim dobrima ekonomisati (gazdovati *stedišivo*), i to neprekidno i uvijek kroz cijelo svoj život.

Na taj način, raznišnjanjem i dje-lovanjem ljudi dobivaju *svijest* o svojim potrebama kroz cijelo život i o važnosti i ulozi u njihovu životu pojedinih ekonomskih dobara. U njima se razvija *svjesna težnja* za stalnom, ravnopravnom nabavkom namirnica (dobra) ili za njihovim nagomilavanjem, tako da sve ljudske potrebe budu stalno, kroz čitave odsjekе vremena, bar približno ravnopravno i potpuno zadovoljene. Kod ljudi se tim načinom dakle razvija *privredna (ekonomiska) svijest i svjetan privredni (ekonomski) život*. Po tom *svjesnom* privrednom (ekonomskom) životu ljudi se i razlikuju od životinja, a posebice od onih, koje također pribavljaju svoja dobra (namirnice) na izvjesan, stalnan način i rasporeduju ih na čitave odsjekе vremena (pčele, mravi, jazavci i t. d.). Kod tih je životinja to pribavljanje i rasporedivanje dobara *nesvjesno*, instinktivno, nezavisno od slobodne volje i odluke, a koje samo ljudi imaju.

Kod prosvjećenih i kulturnih naroda razvila se već poodavno čitava nauka, koja se bavi proučavanjem privrednoga života ljudskog. I kod tih naroda i u nas ta se nauka već proučava i u najvišim školama (univerzitetima). Svakome čovjeku je potrebno da poznat *bar najglavnija pravila i savjete* te vrlo korisne nauke, ako hoće da mu život bude srećniji i udobniji. A ta nauka, koja se bavi proučavanje *svakolike ljudske djelatnosti uopće*, koja govori o skupu svih ljudskih radova kako na pribavljanju, tako i na razboritoj upotrebi dobara, zove se obično *narodna privreda ili nacionalna ekonomija*.*

Kraće i jednostavnije moglo bi se kazati i ovako: *Ekonomisati (gazdovati)* znači, po izvjesnom planu ići za tim, da se sa što manje truda i troška postigne i nagomila što više dobara za podmirenje potreba života; *taj plan djelovanja*, po kome radimo, da što više privredimo i zašteditimo, zove se *privreda ili ekonomija*. Ona može biti: ili ekonomija pojedinca, ili ekonomija zajednice, ustanove, društva. Takova ustanova ili društvo može da bude: općina, država, narod, pa i cijelo čovječanstvo. Prama tome i imamo: općinsku, državnu, narodnu i svjetsku privredu ili ekonomiju. **A narodna privreda ili nacionalna ekonomija** je privreda više ili mnogo pojedinaca, koji pripadaju jednom narodu i čine tako, radi međusobnih veza i uticaja, zajedničku i jedinstvenu privrednu cjelinu. Kakova je dakle privreda svakoga od tih pojedinaca, koji sačinjavaju narod, takova će biti i privreda narodna. Ako pojedincima u njihovoj privredi ide dobro, ići će dobro i cijelom narodu u njegovoj privredi. Za narodno dobro i napredak brine se dakle najbolje onaj, koji

*) Neki je zovu često i „politička ekonomija“. Hrvatski stručnjaci su uveli u jezik izraz „gospodarstvo“, a srpski „privreda“. Gospodarstvo je nakazna kovanica, koja zapravo znači vladu čovjeka nad čovjekom, a ne vladu čovjeka nad stvarima. I njemačkom izrazu *Wirtschaft* bolje odgovara naziv *privreda ili gazdinstvo*.

sam svoju privredu dobro vodi. To tvrdio zapamtite, pa će onda i u našem javnom životu biti sve manje praznih riječi, i sve više ozbiljnih radnika na polju narodne privrede i mapretka.

L.

Savjeti jednog sudije.

Okanite se inata, pića i parničenja!

Naš je seljak ogrezao u jednoj vrlo rđavoj navici. On se previše vucari po sudovima. Parniči se jedan s drugim ponavljaju zbog sitnicā. Jedna i druga parnička stranka doveđe advokate i čitav roj svjedoka. I onda gone se dušmanski, sve dok i »pijevec ne potroše«. Danguba, silni troškovi za parnicu, za advokate i svjedoke gomilaju se brzo i nagomilaju se najzađ tako, da obe stranke obično bace u debele dugove i na — prosjački štap.

Svaki put poslije rasprave zavadenje stranke sa svojim brojnim svjedocima obično svrate u krčmu i kad vince udari u lice, onda se troši nemilice i većinom »na u dug«. Dakako, da se zaviri usput na povratku i u ostale krčme redom, sve dok se u zoru ne stigne kući. I sad iz toga opet niču druge petljane i parnice raznih krčmara »za uduženo« i zeleništa (lihvare) za »ukuruzno brašno« s interesom (šuportom), koji katkad dostigne čak i do 100%. I onda, ko može više da spasi? »Siromah čovjek, davo čovjek«, izgubi ponos, obraz, dušu i sve što ga čovjekom čini. Kraj su zločini, tamnica, propast.

Kao iskusni sudija kažem, da većina seljačkih parnic, naročito onih kaznenih (krivičnih) potiču iz inata, pizme, pića, mčdašnih sporova i zeleništa (lihvare). U pretjeranoj navici nerazumno parničenja dakle leži jedno od nacrnjih zala, koja upropasčuju i mrtvim kćem zatvaraju vrlo mnoge seljačke kuće! Bolje je i mršava nagodba, nego i najmasnija parnica!

X.

Pouke iz higijene.

Bez čistoće nema ni dobra zdravljje ni duga života.

Naš odlični ljekar i rodoljub g. Dr. Š. Šeć, u razgovoru što ga je imao s nama, dao nam je ove dragocjene pouke i savjete za naših seljaka:

Kao što ste možda već čuli, imamo daleko na istoku jedna vrlo rodna zemlja, koja se zove Misir (Egipt). U Misiru preko cijele godine vlada ljetno. Kad se tamo plavo nebo samo malo naoblaci i kad počne da pada samo pogdje koja kap kiša, Arapi (prostis seoski svijet) tako se poplaše, kao da će se na njih sad-nä strošati potop ili kakav novi voden strašni sud. U silnom strahu spremaju tarabuše (fesove) i traže zaklone kao ono stoka uči oluje. A znate li zašto sve to rade? Boje se vode kao vatre! Da se boje vode, vidi se i na njima. Prljavi su, zamazani, nečisti, da te mili Bog sačuva! Zbog nečistoće, u kojoj žive, spopadaju ih i razne bolesti, naročito trahom (bolest očiju). Oko njih se vrte čitavi rojevi mušica. Te mušice se čeljadima nakite oko nozdra na nosu (naročito kod djece), da se gadi i pogledati. A oni te mušice, koje baš i prenose zarazne bolesti od jednog čeljadeta na drugo, smatraju kao da su svete, pa ih i ne tjeraju! Tako u nečistoći i prljavštini žive i propadaju Arapi u Misiru. Kako je to ružno i žalosno.

Tako je u Misiru kod primitivnih,

poludivljih Arapa, a je li što bolje po našim selima u Kotarima i Bukovici? Ako nije baš sve tako, a ono bar sliči na to. Na žalost, i naš svijet po selima boji se vode kao vatre. Ima valjda i još seljaka, koji košulju promijene tek onda, kada je poslije nekoliko sedmica ili mjeseci sa sebe svuku.

Benevreke ili gaće naš seljak već nosi neprestano danju i noću po nekoliko godina. Kapa se mnogima na glavi od duge nošnje uprav uplesniv. O čistoći glave, ruku i tijela, da i ne govorimo. Isto tako vrlo rijetko peru se biljci i drugi pokrivači na krevetu. Najzad nema čistoće ni u kući, ni u posudu, ni u avlji, ni oko nje. Žalosna je činjenica, da su naši seljaci ogrežli i oguglali u nečistoći. A ta nečistoća je jedan od glavnih uzroka svakovrsnih naročito zaraznih bolesti, koje ih spopadaju i uništjuju. Naročito u velike glavom plačaju tu nečistoću njihova nejača, djeca.

«E, kod nas težakā ne može da bude drukčije, kad smo uvijek u zemljī» — čuje se često, kako se hoće da opravdaju. To nije nikakvo opravdanje. I po drugim zemljama u Evropi i Americi, pa i u našoj državi ima seljaka i težaka, ali da vidite, kako oni drže do čistoće tijela, odijela, kuće, postelje i svega!.... Tamo su seljaci čisti zdravi i uredni u svemu, da ih je milina pogledati, jer su prosvjećeni i jer su već davno odbacili ružnu i gadnu naviku da žive u nečistoći. Ako naši seljaci preko godine u ostalom oskudjevaju, ne oskudjevaju barem proljeći, jeseni i zimi u — vodi. Ako je sve skupo, nije sapun i lukšija, pa je bolje i pametnije trošiti na to, nego na babe vraćare i gatalice. Naše seljance i seljaci neka troše što više vode, lukšije i sapuna, pa će biti manje bolesti, jada i suzā po našim selima. Dobro zapamtite: Bez čistoće nema ni dobra zdravljiva ni duga života! Treba da se ugledate ne u misirske Arape na istoku, nego u svoju prosvjećenju braću seljake u kulturnijim krajevima i zemljama na zapadu!....

Pouke i savjeti iz šumarstva.

Korist šume.

I.

Stari povjesničari u svojim djelima, kad opisuju život i razvoj pojedinih naroda, ističu i prirodno narodno bogatstvo, među koje ubrajaju na prvo mjestu i šume.

Vidi se iz toga, da su već tada znali cijeniti šumu i ako je bez truda narodnog bila uvijek vrlo bujna i svuda razvijena.

Šume ove od uništavanja iz prva branio je malen broj naroda i malene njihove potrebe; zatim vjera, koja je bogovima za stan namjenjivala zelene gajeve, u koje se gledalo kao u kakov božanstvo. U njima su i sami pristalice vjere Hristove najvolili graditi crkve; u početku za to, da ih zaklone od neprijatelja, a kasnije ih je na to poticala velebitna samoča tamnog gaja, koja pobuduje samobom pobožna čuvstva u nepokvarrenom srcu. Iz istoga razloga, gradili su i kaluderi i fratri svoje manastire najviše u šumi.

Kad se počeo narod množiti, a obrazovanost širiti, narasle su i veće potrebe, koje su se šumom namiravale. Od tada su se počele šume preordovati, a mnoge i krčiti da ustupi mjestu drugim kulturama.

Kako do tada za uzgaj šume narod nije ulagao truda, tako nije vodio

ni računa o tome, da li je bez obzira uništavanje šume po narod korisno ili štetno.

Da se može temeljito odgovoriti na to pitanje, treba potanko objasniti, čemu su nam šume.

Malo ima njih, koji prolazeći kroz šumu, zdravo razmišljaju o njezinj važnosti u pogledu gospodarskom, obrtnom, meteorološkom (vremenjskom), zdravstvenom i t. d., a kamo li o tom, koliko može čovjek podići rast i napredak šume. Za jednoga je šuma samo puki nakit prirode; za drugoga je samo zapreka gospodarskog napretka, a za većinu ljudi, šuma je mjesto, gdje bez našega truda rastu drva za ogrjev i građu, i zato je ne treba čuvati i paziti.

Kad stanemo narav i korist šume marljivo ispitivati, pronaći čemo, kako su šume vrlo važna imovina svake države i naroda.

To čemo objasniti u narednim člancima ovoga lista sa željom da čitaoci prigle šumu kao svoju dobrotvorku, koja im svaki dan pruža raznovrsne koristi, pa da je za to štite, čuvaju i goje radi trajnog uživanja.

Naš uvaženi sreski nadšumar u penziji g. Babec ljubazno se odazvao našoj zamolbi za saradnju u ovome listu, na čemu mu od srca zahvaljujemo. Našim seljacima preporučujemo da pažljivo čitaju ove članke!

Ur.

Privred.-kulturna Matica

Prilozi „Matici“.

Prigodom smrti pok. Laze Krnete priložiš: Po 20 Din. gg. Đuro Vojvodčić i Jovo Mirković iz Knina; po 10 Din. Mirko Ležatić i Jovo Medić iz Šibenika; Prigodom smrti sina g. Iv. Žulja iz Splita priložiš: po 10 Din. g. M. Ležatić i Jovo Medić iz Šibenika. Za nabavku aparata za otvaranje podzemnih voda priložiš Din 100 gg. N. N., iz Knina; Đuro Dobrić, učitelj iz Strmice Din. 20

Vidovdanski prilozi „Matici“.

— Nastavak —

Po 20 Din. dali su gg. Nedeljko Praljak (Split), Mihajlo Omčikus, S. Vojvodić, N. N., A. Škarica, Mile Ožegović, T. Rastović, D. Medić, Dušan Čoko, M. Čenčikovski, Ing. K. Samac, T. Škarić, N. N., Dnšan Marić, M. Grbić, A. Vrsalović, N. Vučenlje, N. N., P. Vidović, Milan Asanović, Đorđe Jovićić, N. Živković, Jovo Rašković, Jakov Dnboković, Ante Slavić, — svi iz Knina; Benedikt Kukolj, Miloš Dobrota, V. Dobrota, iz Skradina; Egidij Benković, Uroš Fontana, Dr. Šeć, N. N., J. Vučinić, Petrinović Niko, Vitalijani, Petrić, Jovanović, Dr. Č. Novaković, N. N., Rodić Stanko, Cefer, N. Vujnović, iz Šibenika; Niko Dubajić, N. N., Kistanje; M. Anzntović, N. N., Milan Vulinović, P. S. Miljuš, Macura Maksim, iz Obrovca; Stevo Vrcely, N. N., Gulić, Spase Dobrić, Dražić, Mladen Vojvodčić, Milan Berić, Ljubo Rosić, K. Jurković, N. N. iz Benkovca; Pane Stojasavljević, N. N., N. N., Mite Maras, N. N., iz Vrlike. Din. 50 Ostojić D. Stevo iz Nina.

— Nastaviće se —

NAZNANJE!

Molimo gg. dopisnike da nam šalju kratke članke, jer za duge nemamo dovoljno prostora.

IZ UREDNIŠTVA.

Jadi kljaste Stane iz Marčinkove Glavice.

O svojoj nesreći u gradu, kraj mora, jadnica kljasta Stana sama priča ovako:

«U mog je čaće bilo, a i sada je, osmero djece, a ja sam najstarija, osim Marte, što se udala davno. Imamo u svemu dva dana oranja i nešto ovčica, pa siromaštvo veliko — i da čaća štograd na nadnicu ne izbjije, od gladi bismo umrli. A meni je u djetinjstvu odgrizla prasica ruke, pa nijesam mogla ništa. Svi se muče i trude, a ja samo jedem i sjedim, i srce mi pucalo. Dokle ču ja to samovo sjetiti? Znala sam, da se nikad udati neću, — ta šta će kome čeljadje bez ijedne ruke! Moj čaća bio čovjek zdrav i jak, — i radio bez oduška i štedio, što se moglo više, — ali kruha u kući nikad dosta. Naše bi ga njivice nešto dale, a njegove nadnici i trostruko, ali osam žrvanja mljelo od svanača do noći, što bi on skupio. A ne bi li mogla i ja, barem štograd, pokušati, — mislila sam. I moja pokojna strina, Bog joj dao duši, stala me pomagati i tješiti, pa malo, kroz nekoliko godina, stala i ja štitit, vesti, isto kao i moje druge, što su ruke imale.

Iz početka se pomagala svakako, a kasnije mi lako išlo, da ne znam ni sama, kako sam to naučila... Sada ne vezem više, a da je koja sreća, da nijesam nikad ni izučila veza, — od njega sva moja nesreća!.... «Sad čete čuti, kakvu mi je nesreću donio moj vez! Iz početka bilo dobro i ja sam zaradivala, pa bilo u kući svima bolje. Cure i nevjeste donosile rada i iz drugih sela, a s radom i žita i

brašna i vune — kako je koja imala. Pa ostanu neke i po vas dan, da gledaju, kako to ja bez ruku radim: samim ovim dvjema batacima i zubima!»

«Sve je dobro bilo, dok jednog dana ne dode naš pop, pa nikad da se načudi mom vezenju. Gleda i gleda, kako ja vezem i nikad se nagledati. «Da ti podeš u grad, čerke, — veli — došlo bi svijeta gledati ka' mravi... pa da svak dade banicu, ko vidi, bilo bi novaca kao pjeska». Dobro je on govorio, ali se meni ne da. Ja okrenula u plač, a on sve jednu te istu. Stao govoriti i mojim starima sve o nekakim pustim novcima, a oni, ludi, navalili na me: «U grad, pa u grad!» — kako im je nevolja i potreba bila dodijala. Ja se otimala, dok sam mogla, no najposlije odem.

Čaća me namjestio u neke gospoje — Lukra se zvala — a imala dvije sobice pri zemlji i veliku avliju. To je bilo dolje u gradu, a blizu mora. Svaki mi dan uzimala deset banovaca, a meni pretila dvaput toliko, — tako je mnogo svijeta dolazio gledati, kako ja vezem, a svak je banovac davao, drage volje, samo da vidi. I ono, što bih navezla, prodavala sam skupo — sve se otimali, da ko šta kupi iz moje ruke. A vezla sam svašta, što je god gospojama služilo. U nas se i ne veze onakih stvari. Skupila ja novaca dosta, a moj čaća govorio: «Kupi, kupi još, neka stope u tebe. Kuću ćemo načiniti, pa kupiti zemlje i blaga».

— Svršće se —

Dinko Šimunović
(Odlomek iz pripovijetke „Duga“).

NAŠI DOPISI.

Ervenik donji, 24. jula.

Za popravak ceste preko našeg sela i tucanje muča država je i nama odobrila nekoliko hiljada dinara. Rad je trajao nekoliko dana, a onda je po naredenju nadcestara u Kistanjama bio obustavljen. Isplata zarađenih nadnica bila je u Kistanjama 8. jula. Zidari, koji su metalni »korniš«, dobili su po 18 dinara, a prosti po 15—16 dinara za svaki dan radnje. Bilo je kod isplate pomalo i iječkanja između nas nadničara i dvojice naših nastočnika. — Šta je, što se sav put nije popravio i rad završio!

P. M. Erveničanin.

Kožlovač, 1. avgusta

Po našim selimima oko Benkovca ovakove su prilike: U zadnje vrijeme vladaju nesposne vrućine i suša. Rani je kukuruz prihvatio priличno, a kasni, ako ne padne kiša ovih dana, propašće. Jечam je bio slab, a tako i sve strmno žito. I livate su dale slab priнос. Pile neće biti dovoljno, pa će je ljudi morati nabavljati. Cesta je silno počraka prošle zime zbog nezapamćene stuhde i oskudice u pini. Vinogradi obećavaju dobar priros. U zadnje dane ponogdje se zapaja, da će gronje počiniti da suhi. Seljaci grčaju u dugovima i pati od malarije i drugih bolesti. Ovoga proleća bilo je i gladi. Da nije vladine priopćeni i radova na putevima, bilo bi svajta od jadnog svijeta. Mnogi seljaci zarađuju i na izgrađivanju državnih objekata u Benkovcu. Vinogradari i seljaci imaju velike kolicine nerasprodanog vina još od laćke godine, pa su uprav u očajaju, šta da rade. Ako prije berbe ne raspodaju to vino, ko će

im dati novu bacave i средства да ih kupe?

B.

Kosovo, 1. avgusta

Na ispravak mlinara Mile Jovića iz Kosova izjavljujem, da sve što sam napisao u svom dopisu u našem „Glazu“ nije se odnosilo ni na Milu Jovića ni na njegovu mlinicu, jer u njegovoj mlinici ne ide „po starinsku“, nego se odmjerava po decimalnoj vali, kao što je pravo i pošteno.

Ilija Trkušić.

Ostrovica, 5. avgusta

I ova godina slabo nam se piše. Na 7. jula krupa je obila vinograde i voćke, pa zacrnila ova sela: Kolarinu, Bulić, Prović, Vukšić, Žažić, Ostrovicu, Devske i Gošić, Blago je počrkal zimus od leda i oskudice u pići (krmi) tako, da su mnoge jare sasvim opustjeli. Bijelo što u našem selu, gdje su još debele zemlje, dalo je tek polovinu laćkog prona. Livate su dale u nas jedva na polovinu laćke godine, a na Bribirskoj strani sasvim izdale. Masline su se posušile tako, da ih nije ostalo ni 10%. Kukuruzi su prilično, ali kiša još uvijek nema ni kapi, pa suša i žega nanose veliku štetu. Zimska poljedica uništila je izlomila bajame i voćke. Vinogradi dobro idu. Na mjestima ima luga, pa i grozdova moljca. Inače seljaci slabo žive, jer su prezaduženi.

Prošo Mačak Čirin, težak.

Promina (Oklaj), 5. avgusta

U Promini je ovako stanje: Strmo što dalo je slab prinos, a tako i livate. Biće velika oskudica piće (krme) za stoku, i ako je stoka sitnog zuba silno počrka zimus. Kukuruzu će biti, jer je neki dan kiša palo. Vinogradi obećavaju dobar prinos. Ima u općini

dosta nerasprodanog vina od laćke godine. Seljaci su uopće prezaduženi i plaćaju vrlo visoke kamate.

Kumpar.

Teševske, 5. avgusta.

Ove godine u nas je mršava ljetina. Bijelo žito vrlo je slabo prijetilo. Ranog kukuruza bije na polovinu laćkog prona, a kasni je izdvojio sasvim, jer odavna nema kiša, pa suša i žega sasvim začrniše. Zimska poljedica, oskudica piće (krme) i ošpiće скоро su sasvim uništila sittnu stoku. Ko se nadoa, da će imati 50 jačaca jedva da je dobio 3-4. Božke, bašame i vinogradne otukla je粗ra, koja je pala 7. jula. U selu još ima oko 300 'xl herastih prona, a na dubrovačku oko 50.000 hl. U Šibeniku i okolini ima još oko 40.000 hl, staroga vina.

da ide predsjedniku toga društva i da mu plati 36 Din. godišnje članarine.

Uredništvo.

Odlikovanje.

Nj. V. Kralj ovih je dana odlikovao g. Dušana Mijovića, posjednika u Drnišu, ordenom Belog Orla petog stepena. Čestitamo!

Teška vinska kriza.

U Dalmaciji ima još nerasprodana vina oko 170.000 do 180.000 hektolitara. Od toga otpada na splitsku oblast oko 125.000 hl, a na dubrovačku oko 50.000 hl. U Šibeniku i okolini ima još oko 40.000 hl, staroga vina.

Konferencije u Splitu.

Ovih dana biće u Splitu dvije važne konferencije, na koje će doći i ministar socialne politike g. Dr. M. Drinović. Na jednoj će se raspravljati pitanja o našim iseljenicima, a na drugoj o zdravstvenim prilikama i o novom zdravstvenom zakonu.

Izvadak iz zakona o invalidima.

Ministarstvo socialne politike objavilo je kratki izvadak zakona o invalidima. Svaku općinu u našoj državi poslaće se po jedan primjerak toga izvadka, jer se ustanovilo, da su invalidi naročito u ovim našim krajevima zaboravljeni na rokove po zakonu o invalidima, pa tako izgubili mnoge materijalne prednosti i pogodnosti, koje im taj zakon pruža.

Skupe kokoši i krmače iz Berlina.

Oblasni poljoprivredni referent u Sarajevu Mustafa Spaho zamolio je sva poduzeća, društva i sl., koji se bave odgajanjem plemenitih raspolodnih domaćih životinja, da mu pošalju svoje ponude. Već je stigao znatan broj ovakovih ponuda. Jedna od najinteresantnijih je svakako ponuda nječačkog poljoprivrednog društva iz Berlina, koje nudi kokoši i krmače za raspolod, ali uz uvjete, koje sarajevska samouprava ne može prihvati. Tako oni traže za jednu kokoš 1000 D. za jednu krmaču 5000 D. Naravno, da se ovako plemenite životinje ne bi mogle dopremiti u Sarajevo običnim putem, pa je zbog toga berlinsko poljoprivredno društvo ponudilo, da će te životinje prevesti aeroplonom. Međutim zbog visokih cijena, do toga ne će doći.

JAVNA ZAHVALA.

Cmatramo za dužnost, da i ovim putem izrazimo našu topalu blagodarnost svima onima, koji nam bilo u celu ukazale svoje usluge i sačinje, kao i dadowe priloge u razne prosvjetne srpske, prirodoslovne i drugo.

+

Svetozara-Laze Krnete.

U prvom redu naša topula zahvalnost Opštinskog lečaru gosp. Dr. Tauroviću i gosp. Dr. Šteatu, koji su ulokili sav svoj trud i znače do zadnjeg časa, da nam milog pokojnika otmu od nemile smrti.

Xvala Prečasnom gosp. Arhimanđritu Danielu Bukoroviću, kao i ostalom svećenstvu, što nam ga opojaše i do groba spriovedoše.

Xvala Opštinskom Nачelniku gosp. Jankoviću na oprosnoj riječi, koju je izgovorio u ime Opštine o pokojniku kao dugodišnjem Opštinskom Prisjeđniku.

Xvala prijateljima i vlastima ciljeve varoši i okoliša, koji nam priskočiše u našoj goljemoj nevoљi, da nam ublaže tugu a milog nam pokojnika do zadnjeg počivališta isprate. Na dalje xvala gospodima činovnicima, oružничkom i finansijskom osoblju.

Ponovo budu xvala svima i za sve!

Očalošćena porodiča Krnete,

Kistaće.

NOVA ŠTAMPARIJA — ŠIBENIK

Zastupnik: NIKOLA ČIKATO.